СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 94. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, четвер, 24-го квітня 1947. No. 94. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, April 24, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of AMERICA FIVE CENTS elsewhere

У БОРОТЬБІ ПРОТИ БЕЗОГЛЯДНИХ ОБМЕЖЕНЬ ДЛЯ ЮНІЙ

Ледви сенат у Вашингтоні прийняв законопроєкт у справі допомоги східнім державам для спинення комунізму, він приступив якстій до розгляду законопроєкту для обмеження юнійних здобутків. Законопроєкт перейшов уже подавляючою більшістю в палаті, а сенат хоче поробити в ньому зміни для згладження гострих постанов, прийнятих палатою. Минулого тижня сенатська робітнича комісія прийняла лагідніший законопроєкт, і тепер іде під дискусію повного сенату. Деякі сенатори вважають, що проєкт сенатської комісії є надто лагідний, тому зголошують поправки.

В часі, коли законопроєкт є під дискусією в сенаті, робітничі організації підняли масову боротьбу проти проєктованих рестрикцій для юнїй. Американська Федерація Праці рішила зібрати півтора мільйона долярів на освідомлення публики, про що йде справа. Федерація буде містити платні оголошення в газетах з виясненням становища робітничих юній. Рада Конгресу Промислових Організацій (СІО) Великого Ню Йорку скликала масове віче у вівторок до Мединон Сквер Гарден під закликом „Боронїть Робітництво!". У вічу взяли участь 12,000 осіб. Вони прийняли резолюцію, що підтримують обі головні робітничі організації у змаганні до спинення проєктованого законодавства у конгресі.

ПАЛАТА ОБВИНУВАЧУЄ КОМУНІСТИЧНИХ КОНСПІРАТОРІВ.

Палата репрезентантів рішила покликати до відповідальности за погорду конгресу Леона Джозефсона й Евгена Денниса з Ню Йорку. Перший є адвокатом, другий є секретарем Комуністичної Партії. Палата закидає обом погорду конгресу тим, що вони нарочно і без оправдання не хотіли скласти свідоцтва перед Комісією для Неамериканських Діянь. Лише два голоси, а це Віта Маркантонія й Адама С. Павела, обох з Ню Йорку, були проти резолюції. Комісія закидає Джозефсонові, що він був урядовим повновласником комуністів при підроблюванні американських пашпортів для вжитку комуністичних урядовців у міжнародній пропаганді. Обох обвинувачених комісія звязує з діяльністю Гергарда Айслера, представника міжнародього комунізму в Америці й закидає їм конспірацію, яка має на меті знищити американський уряд.

КУПЦІ ПІДІЙМАЮТЬ БУНТ ПРОТИ ВИСОКИХ ЦІН.

У містечку Нюберіпорт, у стейті Масачусетс, підняли купці дрібного продажу бунт проти високих цін на товари. На підставі порозуміння вони проголосили знижку цін на 10% на продукти, які вони мають на продаж. Водночас вони зажадали такої самої знижки від своїх доставців і видали заклик до населення, щоб воно не платило ніде вищої ціни за товари. Наслідок такої акції виказався корисним, бо купці в сусідних містах поробили підготову до подібної акції.

Вісті з інших околиць вказують, що плян може обняти спонтанічно цілу країну й причинитися до принятти плянів президента для стримання інфляції дорогою знижки цін.

НЕМА ВИГЛЯДІВ НА ЗНИЖКУ ЦІНИ ГАЗЕТНОГО ПАПЕРУ.

Зїзд видавців газет, який відбувається тепер у Ню Йорку, вислухав звіту референтів в справі доставы паперу для газет. Зі звіту виходить, що під теперішню пору конгрес не може зробити нічого для знижки ціни. Внаслідок цього оголошення в газетах мусять подорожіти, твердять підприємці.—Головою агенції Асошіейтед Прес вибрано поновно Роберта МекЛіна з Филаделфія Івнінг Болетин, а почесним головою іменовано Френка Б. Нойеса з Вашингтон Івнінг Стар. — Водночас друга велика пресова агенція, Юнайтед Прес, оголосила свій загальний звіт. Вона має тепер 2,689 газет і радіостацій, яким продає новинки, а в 1946 р. вона добула свіжих 46 газет.

ДЕПОРТУЮТЬ БУВШИХ ШПИГІВ.

Від 1944 р. ведено правничий спір, чи мають право на побут в Америці бувші німецькі агенти, д-р Карль фон Клечковскі й його жінка Стела, коли вони прислужилися Америці тим, що зраджували німецькі воєнні тайни. Вони обоє походять з Австрії, під час війни були на службі Німеччини в Туреччині, там скомунікувалися з американським представником Джорджем Г. Ирлієм і цей, використавши їх вісті, допоміг їм приїхати до Злучених Держав. Коли американська влада хотіла їх депортувати, вони відкликалися до суду, одначе в суді виявилося, що вони почали схилятися в сторону Аліянтів тоді, коли вже Німеччина не мала надії на вигру. Нюйорський федеральний суддя Рифкін видав рішення, що їх належить депортувати і проти цього не може нічого вдіяти навіть конгрес.

Майже три четвертині сенаторів віддали голоси за признання підтримки для Греції і Туреччини

У вівторок 22 квітня сенат ратифікував протитоталітарну політику президента Трумана, ухвалюючи $400,000,000 на поміч Греції й Туреччині у їхніх змаганнях припинити похід комунізму. У голосуванні взяли участь 90 сенаторів. З них 67 віддали голоси за признання допомоги, а 23 голосували проти. Статті у провідних щоденниках стверджують, що віддання майже двох третин голосів за предложення уряду, вказує на постійний напрям американської заграничної політики.

РОСІЯ ВИТРАЧУЄ БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ НА ПРОПАГАНДУ НІЖ ВВЕСЬ СВІТ ПОЗА НЕЮ.

Асистент секретаря стейту Вилйем Бентон заявив перед Комісією Екзекутивних Видатків у палаті репрезентантів, що Росія витрачує „велетенські суми" на заграничну пропаганду, можливо що більше, ніж усі інші держави у світі разом. Цю заяву склав Бентон, щоб оборонити видатки Бюра Міжнародніх Інформацій і Культурних Справ, у проводі якого він стоїть. Він вияснював, що „передавання ідей", тобто ведення пропаганди в чужоземних державах є тепер „четвертим рамям" заграничної політики. Росія впродовж останнього століття стала одною з найсильніших держав у світі саме через уживання отого четвертого рамені. „Героями Росії не є генерали, але пропагандисти" твердив Бентон. Він сказав, що сума $25,000,000, яку конгрес призначує на американську пропаганду на наступний рік, є невистарчальною.

ШКІДЛИВІСТЬ ПРОМОВ ВОЛЕСА У ФРАНЦІЇ.

З нагоди звітів про промови бувшого віцепрезидента Генрія Волеса, виголошувані заграницею, помістив критику тих промов Вилйем Филип Симс, колумніст видавничого концерну Скрипс-Гаверда. Він твердить, що Волесові промови у Франції, де комуністи є язичком у переважуванні політичної сили, можуть довести до завалення політики Трумана в тому краю. У промові, виголошеній в Парижі у вівторок 22 квітня, Волес домагався, щоб Америка дала неполітичну позичку Советам для відбудови знищених територій, а це причиниться до утривалення миру.

У Лондоні виголосив у вівторок промову американський амбасадор Луїс В. Доглес з нагоди уладження в його честь привітного обіду. На обід прибула вся політична еліта, включаючи всіх міністрів. Доглес у першу чергу заявив, що американська політика йде в тому напрямі, щоб встоятися разом з Великою Британією проти політичної ізоляції, яка завалила світовий лад після першої війни. Доглес широко вказував на різниці між американськими поняттями демократії й свободи і поняттями, які голосять Совети. Критики вважають, що промова Доглеса направить шкоду, яку заподіяв Волес своїми промовами в Англії.

Розпачлива боротьба українських повстанців в Карпатах

Женева, 12. квітня. — У звязку з вбивством польського віце-міністра національної оборони ген. Сверчевского вояками УПА, швайцарська газета „Базлер Нахріхтен" надрукувала передучера довшу інформацію свого кореспондента з Варшави, в якій крім життєпису убитого подається теж деякі подробиці з боротьби украісських повстанців. В надрукованій під заголовком „Партизанська війна в Карпатах" кореспонденції стверджується, що генерала і трьох старшин з його прибічної охорони убили „уніформовані вояки української збройної організації, що обстрілювали кулеметами біля Санока пять польських військових автомашин". А дальше пишеться: „Хто є ті українці, що непокоять південно-східну Польщу? Частина їх походить з рядів тих східно-галицьких націоналістів, які в часі між двома світовими війнами вели боротьбу одночасно і проти тодішньої польської держави і проти Советського Союзу. Їх мрію — злучити Львів і Чернівці з Києвом і Харковом в одній Великій Україні — „здійснив" Сталін при кінці війни, але під червоним прапором, що його націоналісти ненавидять, бо для них він є знаком московщення та суспільного і політичного поневолення. Греко-католицьку церкву, що мала наскрізь українські національні прикмети, в міжчасі теж змушено розплистися в московському православю. Теперішня польська держава заключила з Москвою договір, на підставі якого українці з Польщі мають бути виселені до Советської України. Проти цього бороняться аполітичні, але привязані до своїх осель мешканці середніх Карпатів, так звані лемки, і тому вони підтримують принагідно націоналістичні партизанські загони. Повстанці користають теж з того, що можуть переходити залісненими горами з польської на чехословацьку і советську територію. Вони порушують політичну безпеку з усіх боків гір. З останньої польської амнестії їх цілком виключено і це надало їх партизанці характеру ще більш розпачливої боротьби".

ПРОТИРОСІЙСЬКІ НАСТРОЇ В ПОЛЬЩІ.

Париж, 22. квітня. — Польський премієр М. Циранкевіч, в розмові з кореспондентом Ню Йорк Таймсу, який тількищо вернувся з Варшави до Парижа, жалівся на „глибоко вкорінені протиросійські настрої" серед польського народу. Циранкевіч хотів вмовити в американського кореспондента, що теперішний польський уряд є „демократичний" та що думає тільки про добро й інтереси Польщі. Він теж заявив, що протиросійські настрої поляків заставляють Москву недовіряти кожному польському урядові, без огляду на його партійно-політичну приналежність та світоглядове наставлення.

БРИТАНСЬКА ЦЕРКОВНА РАДА В ОБОРОНІ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ.

Лондон, 22. квітня. — Британська Церковна Рада на своему весняному засіданні ухвалила сьогодні резолюцію, в якій домагається від О.О.Д. проголошення декларації людських прав, в якій була б забезпечена теж повна свобода релігії та релігійних практик.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРОТИАМЕРИКАНСЬКА ПРОПАГАНДА В БЕРЛІНІ.

Берлін, 22. квітня. — В берлінській газеті „Ноє Цайтунг", яку видає Американське Військове Управління, появився сьогодні протест ген. Роберта А. МкКлора від цего ж Управління проти недалекої премієри песи Константина Сімонова п. з. „Російська проблема". Песа має бути виставлена в советській зоні Берліна вже 29-го квітня і вона має гострий протиамериканський характер, що не є згідне з Потсдаською умовою.

ПІДГОТОВКА ДО НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ ЗАГАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 22. квітня. — В будинку О.Д. на Флошінг Медов вже почалася сьогодні основна чистка і підготовка до надзвичайної сесії Загального Зібрання, що має початися вже найблищого понеділка в справі Палестини.

АРАБСЬКІ КРАЇНИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ ЄГИПТУ.

Лейк Соксес, Н. Й., 22. квітня. — Після недавного зголошення египетської пропозиції, щоби найблища надзвичайна сесія Загального Зібрання О.Д. відразу розглянула справу незалежности Палестини та закінчення британського мандату над нею, такі самі внески зголосили ще Ірак, Сирія і Ливан. Рівночасно жидівське сіоністичне представництво звернулося з домаганням признати йому право участи в нарадах.

ЗАМАХ ТЕРОРИСТІВ НА ВІЙСЬКОВИЙ ТРАНСПОРТ В ПАЛЕСТИНІ.

Реговот, Палестина, 22. квітня. — Сьогодні палестинські терористи доконали бомбового замаху на Каїро-Гайфа Експрес, в наслідок чого було 8 осіб вбитих, 41 поранених. Потягом їхали 250 британських вояків. Між раненими і вбитими є переважно цивільні особи, між ним 3-річна дитина.

КОНФЕРЕНЦІЯ У МОСКВІ

ФІНАНСОВА ДОМОПОГА ТРІЄСТОВІ, МАРШАЛ ДОМАГАЄТЬСЯ АКЦІЇ В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Москва, 22. квітня. — Рада міністрів закордонних справ чотирьох потуг на сьогоднішній сесії погодилася звернутися до О. О. Д. з пропозицією початкової фінансової допомоги для вільної території Трієсту в висоті 5,000,000 долярів. Опісля відбулася ще одна закрита для публики конференція в справі Австрії, на якій секретар стейту ген. Маршал мав домагатися акції в справі Австрії, що зупинилася на кількох „мертвих точках" взаємних суперечностей. Конференція не дала жодного висліду. Завтра мають бути списані отверті проблеми Німеччини, що їх будеться обговорювати на пленарній сесії після полудня. Ввечері Молотов мав відбути наради з своїм Політбюром. Стверджується, що загальне занепокоєння дальшою долею конференції зростає, головно серед американської делегації, тим більше, що британська і французька делегації вже приготовані до виїзду з Москви.

МОЛОТОВ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ПРОПОЗИЦІЮ МАРШАЛА В СПРАВІ КОРЕЇ.

Москва, 22. квітня. Тут опубліковано сьогодні листа совєтського міністра закордонних справ Молотова до американського секретаря стейту ген. Маршала, в якому Молотов погоджується на пропозицію Маршала, щоб відновити спільну советсько-американську комісію в справах Кореї. Ця комісія, завданням якої було зорганізувати провізоричний уряд Кореї, перервала свою працю в травні минулого року. Лист Молотова, що є відповіддю на лист Маршала з 8-го квітня, в нічому не усуває ідеологічних розбіжностей між обома країнами в їх політичних поглядах на справу Кореї.

АМЕРИКА ЗВЕРНУЛА МАДЯРСЬКІ ДОРОГОЦІННОСТІ З НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт над Майном, 22. квітня. — Сьогодні виїхав звідсіль до Будапешту спеціяльний потяг зі сріблом та мистецькими творами вартости 25,000,000 долярів, що їх свого часу вивезли з Мадярщини німці та які тепер американський уряд звернув Мадярщині.

ВИБОРЧА ПЕРЕМОГА ЛІВИХ ПАРТІЙ НА СИЦИЛІЇ.

Палермо, Сицилія, 22. квітня. — У виборах до реґіонального парляменту на Сицилії соціялістично-комуністичний блок відніс рішучу перемогу над християнськими демократами та правими партіями, заповідаючи можливий зворот на ліво теж у виборах у цілій Італії, що відбудуться в жовтні б. р. На всіх 90 місць в реґіональному сицилійському парляменті соціялістично-комуністичний блок здобув 29, християнські демократи 20, права коаліція 15, монархісти 9, сепаратисти 8, республиканці 4, робітничо-соціялістична партія 3 і національно-демократичний союз 2 місця.

ТІТО ВИАРЕШТУВАВ ОБОРОНЦІВ ЕПИСКОПА СТЕПІНАЧА.

Рим, 22. квітня. — Один з югославських втікачів, яким пощастило вирватися з рук ОЗНА — югославського НКВД — та схоронитись на італійській території, заявив, що негайно після процесу загребського архиепископа Степінача, югославські власті виарештували його оборонців під час судової розправи. Були заарештовані адвокати: д-р І. Політео, д-р І. Ромлджак, д-р М. Селяковіч, д-р А. Сумановіч і інші.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ЗАХОДИ В ТУРЕЧЧИНІ.

Істамбул, 22. квітня. — На підставі воєнного закону, який все ще обовязує в районі Істамбулу, турецькі власті закрили дальші два опозиційні часописи, що критикували уряд. Досі турецькі власті закрили всіх 11 опозиційних газет.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ДОПОМОГУ.

Атени, 22. квітня. — Грецький премієр Деметріос Максімос, відповідаючи сьогодні на дальшу кревну й закордонну критику американської допомоги Греції, заявив: „Ми запевняємо президента Трумана, що кожний долар, що його Греція дістане, буде оцінений як символ найвищої трудолюбивости американського народу і він буде використаний виключно в цілях, на які був призначений".

ПОЛАГОДЖЕНО НАФТОВЕ НЕПОРОЗУМІННЯ.

Лондон, 22. квітня. — Представники американських, британських і французьких нафтових фірм досягнули сьогодні порозуміння, закінчуючи спір, що був повстав внаслідок недавного англо-американського договору в справі нафти та нафтових піль на Близькому Сході.

ПОМАРАНЧЕВІ БОМБИ.

Єрусалим, 22. квітня. — Британські поліційні власті в Палестині сьогодні виявили, що дві бомби, якими розірвали себе вчера в тюрмі два засуджені на смерть жидівські терористи, були приготовані та передані до тюрми в двох помаранчах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDEL 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В РЯДИ У. Н. СОЮЗУ!

Упродовж одного тижня дістали ми поліційні повідомлення з одної громади, що в шпиталі померло трьох старших людей з українськими прізвищами, до яких ніхто не признається. Замітне в цьому теж і це, що ці люди не були нуждарі, та що мали навіть нерухоме майно, свої хати. Поліція просить проголосити в нашій газеті, бо можливо таким чином зголоситься хтось з рідні, чи зі знакомих.

Тому 53 роки, закликаючи українських імігрантів ставати членами У. Н. Союзу, вживала „Свобода" ще й такого аргументу:

Памятай і на те, щоби було кому і защо тебе в разі смерти по людськи поховати, та щоб твій запрацьований цент пішов на жінку в краю, на діти, на віддовження грунту. Союзове „Братство" подбає про гідну, останню прислугу, як і заопікується твоєю родиною.

Цей давний дух, в основному, залишився в У. Н. Союзі й досі, хоч обставини цілком змінились і часи настали інакші. За зорганізованим членом У. Н. Союзу нині ніхто не шукає, коли приходить кінець його життю, ні не переводить ніхто збірки на домовину та похорон. Він жив у великій Союзовій родині й та родина прощає його й в останню дорогу через своє товариство чи братство та через проголошення цеї сумної події в офіціяльнім органі У. Н. Союзу. Про родину покійного знають члени цього відділу, товариства чи братства, до якого покійний належав; знає про це і головна канцелярія У. Н. Союзу. Іншими словами Союзовець відходить з цього світу гідно й, як кажуть, по господарськи. При останній прислузі, яку йому віддають, не забувають згадати і за його громадську працю і жертвенність на народні потреби ще й тим, що звичайно переводять збірку на якусь добру народню потребу, звичайно на Рідний Край, з якого покійний вийшов.

Так було і так є зі старою генерацією. Молоде покоління виросло в інших обставинах і потребах і до нього, як дехто каже, уже не промовляють ці аргументи, що є добрі для старої генерації. В дечому воно і правда, але не в самій основі, що є гуманна та намагається звязувати людей таким сентиментом, який нас усіх ублагороднює і обєднує і робить морально кращими, а тим самим і кращим елементом у цілому американському суспільстві.

Ще додамо, що поліційні звіти звідомляють не тільки про „форейнерів" як про покійних, нікому невідомих, але в куди більшому числі про тут роджених й вихованих . . . На це теж не треба забувати, коли старасмось діставати нових членів до У. Н. Союзу з рядів тут родженої нашої молоді. Скажім їй, що досі так бувало, що за молодю в У. Н. Союзі поліція не шукала ні за життя, ні по смерті . . .

При великих справах, подіях і акціях, що їх нам несе кожний день, памятаймо і про зріст У. Н. Союзу як нашої народньої твердині, бо це теж важне й добре діло. Воно не відтягає уваги від ніякої нашої гуманітарної, культурної чи політичної акції, а хіба тільки вказує, що як довго житиме У. Н. Союз, так довго й ці акції будуть успішними.

„Економічний хмаролом" і тоталітаризм

Президент Труман знов заговорив про знижку цін на товари, але вже в такий спосіб, що його слова набирають світового значення, хоч він властиво обговорював проблему, що на перший погляд видається чисто американською, домашньою.

Над нашим економічним життям зависли хмари, каже президент, не зважаючи на це, що продукційний розмах Злучених Держав піднявся тепер до небувалих у мирному часі висот, бо є вищим, ніж був в часі війни. Ці хмари так уже декого залякали, каже президент, що вони заповідають „економічний хмаролом", себто близьку економічну депресію, і це головно тому, що ціни на товари не спадають, а ідуть без причини ще далі постійно вгору.

Президент Труман не поділяє думки песимістів, що заповідають неминучість „економічного хмаролому". Навпаки, він переконаний, що переможе здоровий американізм з своєю свобідною, приватною ініціятивою в господарці. Одначе, щоб так сталось, треба брати під увагу ті перестороги уряду, з якими президент звертається в першу чергу до промисловців і торговців, а далі до робітництва, фармерів і т. д. Інакше, як виходило б з розумовання президента, сповнилось би таки це, що заповідають песимісти. Саботажники, каже президент що були проти урядової контролі цін, заповідали, що як тільки та контроля буде знесена, то на вільному ринку ціни скоро вирівнаються. Як знаємо, так не сталось, ціни пішли вгору і далі йдуть. Значиться, що хмари таки сунуть...

Економічна депресія не тільки давала б себе дошкульно відчувати американцям, казав президент, але спинила б допомогу з Америки тим народам, що хотіли б доконче задержати свободу і демократію та не допустити до себе тоталітаризму. Програ американської вільної економічної системи, економічний хаос і депресія в Злучених Державах, означала б отже ліквідацію усякої допомоги збоку Америки поневоленим і голодним народам у світі, а в дальшому перемогу тоталітаризму. В нинішній порі, казав президент Труман, виставлені на пробу свобода і демократія. Американська економічна система мусить у такому моменті виказати свою вищість і ще раз показати світові наглядно, що вона є нині найліпшою системою і тим перемогти пропаганду тоталітаризму.

Думаємо, що це є дуже важне й слушне, що тепер сказав президент Труман у своїй перестороз. Правду сказав він і про це, як і хто відчуває високі ціни. Він підкреслив, що він згадує за це тому, що уряд є одиноким, що може за тих людей обізватись і взяти їх в оборону, а тих людей є міліони. Президент виказав наглядно, кільки заробили продуценти, доказуючи тим, що вони можуть обнизити ціни. Він теж остеріг робітництво перед надто великими домаганнями. Отже усіх перестеріг і добре зробив.

Як попередні завваги президента на тему знижки цін, так і теперішні стрінулись з деякими „гіркими" коментарами консервативної преси, яка хоче звалити вину за високі ціни на уряд, а не на тих глитаїв, фабрикантів і продавців-гуртівників, що ніяк не хочуть резигнувати з величезних доходів і не знижують цін.

Які помилки уряд не робив би, президент Труман має в основі рацію. Є всі дані на те, щоб Злучені Держави далі підносились економічно, та щоб життева стопа теж піднімалась вгору. На перешкоді цьому є нині в першу чергу — зависокі ціни на товари. Справа ця, як вже зазначено, набирає тим більшої ваги, коли зважити, що це діється в часі, коли іде в світі боротьба між двома системамами: демократичною і тоталітарною. Це означає, що тут іде про щось далеко вище ніж те, що в нас ідуть ціни вгору. Іде про те, щоб не допустити до економічного хаосу, бо він у теперішньому часі мав би фатальний вплив на цілий світ і допомагав би советській пропаганді ширити свій тоталітаризм.

Так треба розуміти перестороги президента, а розуміючи їхню вагу, відповідно поступати і поставити зиск на другому місці, а на першому загальне добро і американську вільну систему.

Микола Чубатий.

Українська національна культура та американські українці.

II.

Українські Культурні Діячі в Европі про свої завдання.

Насамперед треба розвіяти одне помилкове переконання серед деякого гурта людей з допомогової акції серед українців в Америці, що загал культурних діячів масово преться переїхати до Америки та стати „тягарем" американських українців. Так воно абсолютно не є. Зі соток листів від українських вчених з европейської еміграції можна виробити собі погляд, що більшість з них не хоче вибиратися в терен, де ледви чи матимуть до своєї праці потрібні бібліотеки та тим самим успішно дальше працювати. Перші питання, яке вони звичайно ставлять є: чи є в Америці українознавча бібліотека, чи є варстати до їх наукової праці. За море чимскорше бажають виїхати передовсім вчені та письменники зі Східної України, за якими постійно слідкують большевицькі агенти, а їх життя стає в Европі правдивою мукою. Коли багато діячів української науки чи мистецтва таки рішені переїхати за океан, то тільки з конечности, що в знищеній Европі не мають що робити. Одначе в засаді вони воліли б остати в Европі на терені їм більше відомім та духово блищім.

Американські та канадійські українці конечно потребують нових культурних діячів, що кинули б триваліший поміст між новочасною українською культурою та тими залишками перестарілої української культури з перед 30 літ, що ще покутують серед нас за океаном. Якщо це не станеться, то ці так звані культурні вартости американських українців не багато матимуть спільного з правдивою українською наукою, письменством та мистецтвом.

Поважний гурт українських культурних діячів на еміграції бажає йти з більшими українськими колоніями на всяку еміграцію. Вони тримаються засади „де народ, там й ми". Засада ця свідчить хиба найкраще про глибокий патріотизм тих людей, що готові йти в праліси Парагваю, щоб нести духову поживу українським масам. Між відомими діячами української культури на скитальщині є вже такі провідники.

В результаті вже нині можна виробити собі погляд, що українські культурні діячі будуть розпорошені по різних країнах світа. Частина таки залишиться в Німеччині, Франції та Бельгії, частина переїде до різних країн Південної Америки, найбільше до Аргентини, де внедовзі буде можна створити зовсім поважний осередок української культури з дуже серіозними українськими вченими та мистцями, які вже виїхали або є в дорозі.

Мала частина передістанеться до Канади та до Злучених Держав. В кожній з тих країн повинен повстати культурний осередок, для потреб американських зглядно канадійських українців. Канадійські українці такий осередок у себе вже реалізують. Потреба таких осередків культури є безсумнівна.

Берім зокрема Америку. Ми всі вичуваємо потребу оживити духове життя американських українців. Ми бачимо самі його цілковите виялозіння. Хто дорожить своїм українським походженням, відчуває в Америці потребу компетентних людей, що могли б говорити компетентно про всі ділянки українського культурного життя та які вилікували б цю культурну поверховність та перестарілість, що існує тут тепер.

Нам потреба тут культурних діячів з більшою динамікою, національною гордістю та солідним знанням. Ми так часто в цій країні любимо поликуватися на американську засаду „вільного змагання". Позвольмо й нашим культурним синам з Европи свобідно змагатися, бо свобідне змагання є джерелом всякого поступу, а відсунення можливого конкурента є джерелом застою та мертвеччини. Ми перконані, що поява нової десятки українських вчених, письменників та мистців влиє нового духа в американських українців та оживить їх.

Всеукраїнський Резерват Культури.

Осередки української культури напевно повстануть всюди через появу в поодиноких краях Европи та Америки припадкових культурників еміґрантів, що попріїздять тут хто на афідавіти своїх родин, хто при помочи публичних гуманітарних установ. А кожний, хто дорожить українською культурою, переслідуваною московськими правителями на українських землях, розуміє, що десь на світі мусить повстати якась установа в роді львівського Наукового Товариства імени Шевченка, що стала б авторитетом в справах української науки, літератури та мистецтва. На еміграції нині найшлося біля 65% дійсних членів НТШевченка українців, бо відомо, що ця наша заслужена наукова установа мала десятки дійсних членів неукраїнців по всему світі. Така масова еміграція представників української науки приневолила фактичних діячів тої ж установи відновити її діяльність поза межами Советів, що вже й сталося в Европі.

Насувається чергова справа, де мала б ця обновлена установа найти своє постійне приміщення. Більшість вчених може жити по всему світу, але якийсь гурт мусить мати спокійне життя в такій країні, де рука червоних їх постійно не переслідувала б. Такого спокійного місця в Европі не має, бо уряди мало не всіх країн, де є українська еміграція, є частинно комуністичні та під диктатом Кремля.

Ми не сміємо також позволити, щоби одинокий на світі вільний та справді Український Університет, що тимчасово найшов своє приміщення в Мінхен, в Німеччині, зліквідувався. Нині той університет зібрав справді найкращий цвіт української науки, тому ця установа мусить найти своє спокійне приміщення, щоби в якийсь спосіб, може в більшости як кореспонденційна наукова установа, перетривати українське лихоліття. Найбільш логічною розвязкою було б, щоб той університет найшовся там, де буде осередок Наукового Товариства ім. Шевченка, бо в обох установах працюватимуть здебільша ті самі люди.

Існує на еміграції теж заслужена давна Господарська Подебрадська Академія, що підховала сотки агрономів та кооператорів, творців так буйно розвиваючоїся західно-української кооперації. Нині існує ця висока технично-господарська школа в Реґенсбурзі в Німеччині і вона теж повинна бути збережена, коли там буде ліквідуватись українська еміграція. Канадійські українці рільники напевно не пожалували б, коли б взяли собі на амбіцію цю господарську установу зберегти та в якійсь формі відновити в Канаді.

Насувається питання, де мали б найти приміщення ядра двох перших наукових установ — обновленого Наукового Товариства ім. Шевченка та Українського Вільного Університету. Ці установи чистої української науки, повинні найти спокійне приміщення в Злучених Державах Америки. Немає сумніву, що на осідок того резервату української науки, літератури та мистецтва найкраще надається Ню Йорк, тепер столиця світа, осідок світової Організації Обєднаних Держав.

Річ природна, що насувається питання матеріяльних засобів для ведення праці таких установ, без огляду на те, чи вони будуть тут в Америці, чи навіть поза нею. Матеріяльні засоби на такі установи повинні достарчити українці всего світа поза Советами, одначе львину частину повинні покривати американські українці, бо їх стати на такий видаток при змобілізованій добрій волі усего українсько-американського громадянства. Для фінансування таких установ повинен і мусить повстати Фонд Української Культури як постійна Фондація, що мала б нести матеріяльну допомогу виключно установам української культури всеукраїнського характеру. Для переведення тої справи нам треба зібрати усі сили нашої доброї волі та української солідарности. Ставка йде про велику справу, про рятування українського невмирущого духа, що на рідних землях найшовся в катакомбах.

(Кінець).

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.

НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

16)

Думали зразу Ставровичі — може який втікач з Польщі, Румунії, чи навіть Совєтів, але мусить то бути якась значніша людина, раз нею аж посольство зацікавилося. Міг бути і селянський син, певно, може з освітою, а може і без неї; за якусь прислугу афидавит одержав. Звичайно, післав би такого на фарми, поки привчиться — призначив би меншу трохи платню, порівнюючи до платні сталих робітників. Приїхав Ростислав, і з Іриною перевернули дном до гори їх плянування. Така пара дурників, хоч кому забе кленну в голову.

Тепер батьки не знали сами, що почати. Розлучити б їх на якийсь час, вислати хлопця на фарму, хай привчиться, привикне. Це для нього вийде на добре... Скілько то листів, нарікань буде від доні? Ще втіче за ним! Тай шкода, вона добра дитинка... Нехай рішає, що робити, сама. Про зміст її рішення батьки не мали найменшого сумніву. Загодя обдумували, чим то хлопця зайняти, щоб чувся він на роботі, не на якомусь ласкавому хлібі. Працею його не перемучуватимуть... Чи схоче він, знову, з їх постановою погдитися?... Хлопчина гордий, гідний...

І вирішили батьки — дітям не дозволяти дармувати. Привчаюватимуться потрохи в крамниці, потрохи на фармах за господарством доглядати. Будуть заняті, любощі в голови не так лізтимуть. Привезуть хлопцеву матір, молодих полишать на господарках, самі в трьох поїдуть на кілька тижнів десь в ліси відпочити; вони чей же на відпочинок заслужили! З дітьми поговорять по приятельськи. Молоді все проти батьківської опіки бунтуються. Дати їм волю, але волею тою непомітно керувати, щоб не повернулася у своєвілля.

— Дивне диво мені з нашої кози! — добродушно говорив пан Ставрович. — Де ж так! Хлопця лише побачила й так до нього прилипла! Я її за малу, за дитину вважаю, щойно ж біда, свої діточі забавки поховала... А вона, дивись, — живу ляльку собі здибала!

— Хіба ж не гарна лялечка, нема до кого липнути? — сміялася мати. — От, Богу подякуймо, що на місце Ростислава не приїхав лестун, розпустник. Могло і так статися! Або у місцевого Джека доня могла залюбитися, — пора її прийшла... Щоб ми тоді діяли?...

— Не знати, як мати його до наших задумів поставиться? — батько клопотався. — Ти, кажеш, її бачила?... Симпатична на вигляд?

— Надзвичайно гарна! Бачила мент лише, коли попри нас проходила. Тепер не можу її тобі описати, не пригадую... Цеж хвилева зустріч! Тямлю, що зробила на мене приємне враження, хоч видавалася сумною, зтурбованою...

— Ну, після довгої подорожі морем перемучилася! А може жили в нуж..., адже з добра за світи люди не їдуть!...

— Від Ірини знаю, що розумна й освічена, втілена доброта...

— Звідки Ірина така певна? У нього випитала?

— А вже ж! Вона добра мати, раз такого сина виховала, любить його. Ми любимо свою доню... Якось вже зговоримося, щоб щастя наших дітей не замрячити. А у справи молодих нам нема чого встрявати! — порішила мати.

— Та... по всьому видно, що вони призначені собі долею! — погодився батько. — Необхідно, виходить, поволі готуватися до весілля. От, навіть не снилося мені такої напасти!

— Снилося за те Іринці! — мати сміялася.

Винуватці отих клопотів, торгуючи й не передбачували що батьки вже вирішили й припечатали їх будучність. Врешті нагнали до вечері їх. В крамницю зайшло двох сторонних. Ірина випорхнула ластівкою, соромилася чужих. Їй здавалося, що всі вже знають про її любов. Пихиливши голову почалапав за дівчиною Ростислав. Вечеряли у купочці, точнісенько так, як Ірина мріяла, вечерю готуючи. Вона накладала на тарілки всякого їстива, любо запитувала, може ще чого бракує, червоніла, — а втішний усміх блудив на устах, носик збиточно морщився, оченята світилися. Що мент готова порскнути, розсипатися срібним сміхом. Свій стілець підсунула близенько його, доторкалися себе. За вечерою виявилася ще одна їх спільна прикмета. Зупу їли обоє правою рукою, та не йшло щось їм... Коли прийшлося краяти печеню — як не намагалися — не вміли відрізати ні кусничка! Подивилися одно одному у вічі, засміялися, і — ножі перемандрували у ліві руки одночасно.

— Лівачки, кажуть вчені, здібні люди! — сказав Ростислав, от, щоби не мовчати. Трохи бракло їм слів на самоті...

— І я десь таке читала! — потакнула Ірина.

— Значить, у нас краще розвинена права частина мозків. Правий мозок керує лівою частиною тіла, а лівий правою!

— Ти й пишеш лівою рукою?

— Обома! Лівою навчився в дитинстві, а правою в школі.

— І я обома!... Ти й на анатомії, бачу розумієшся. От не сподівалася! — зацікавилася дівчина. — Певно скінчив ґімназію?

— Ти, Любко, хочеш забагато про мене з першого дня знати! — Звідки ж ти знатимеш, що я не хвалитимуся, не говоритиму неправди?

(Дальше буде).

В. Левинський.

Історія України

В ПОЛІТИЧНИХ ПІСНЯХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

8)

Перейдемо до дальших пісень;

Пісня № V. співає про смерть козака в Московщині в неволі:

Ой, поїхав в Московщину
козак молоденький,
Оріхове сіделечко і кінь
вороненький.
Ой, поїхав в Московщину
да там і загинув,
Свою рідну Україну на віки
покинув.

Пісня ця і три її варянти, каже Драгоманів, могли скластись за часів походів наших козаків у Московщину для грабарської роботи, де їх багато там погинуло. В усіх цих варянтах рідна сторона козаків зветься **Україною**. В ці часи це імя стало вже оконечним і загальним для нашої батьківщини. Україною звуть її вже й свої й чужі.

Страшенно тяжкі роботи й походи, про які залишився спомин у піснях №: II.-V., виморили силу людей на Україні та збіднили її. Бачучи наслідки цих робіт і походів у далекі краї за справи чужі для України, можна цілком повірити, каже Драгоманів, свідку чужинцеві, який казав, що після зради Мазепи царський уряд навмисно хотів зруйнувати Україну, щоб нарешті поневолити її. (Записки Вебера. Русскій Архивъ, 1872. № 6, 111-14, 119).

Скоро після Петра царський уряд розпочав боротьбу з татарами й турками за степи й береги чорноморські. Сила козацтва була в попередніх походах і роботах знищена й через те українці, гетьманці й слобожани, служили у війні з татарами й турками в 1735-39 рр. не стільки як військо, скільки як підводяки. З цих часів залишились пісні № VIII-XV. З них пісні VIII.-XIII. не говорять ні про що, як тільки про нужду й погибель народу в походах, а пісня № XIV. (Москалики й волики) про руїну самої України московським військом.

Тільки одна пісня тай то в одному варянті, говорить про перемогу Росії над Туреччиною (№ XII., Москаль і Турок під Хотином), але зовсім холодно, так наче про справу зовсім далеку українським інтересам. А друга пісня того ж року (№ XV., козаченко й ляшенко) говорить про другого старого ворога України, ляха, навіть із жалем. Небагато зупиняється над татарською справою і пісня № XVI. (полон Омельченка і служба без переміни). Не вспівши розказати про полон козака татарами, пісня вже жаліється про службу без переміни. А пісні з часів війни Росії з далекими від України прусаками (в так званій семилітній війні) показують тільки жаль козака за домом і родиною (№ XVIII., козацький набір і плач матері за пропавшим сином, № XXI., Погоня в пруському поході). Про одну тільки пригоду з цеї війни, про битву під Кистриною згадують пісні № XIX і XX. Та й то перша пісня плаче по погибших і непохованих трупах, а друга про сам набір на війну.

Без усякої прихильности говорять дві пісні про порядки на Гетьманщині: в № VI-му (Панщина на Гетьманщині), бачимо докір панським порядкам, які закоренилися на Гетьманщині, а в № VII. (Сулимова служба) оповідання про панські насильства. Про самий кінець Гетьманщини не знаходимо ні одної пісні. Коли скасування Гетьманщини в 1764 р. не дуже вразило простий нарід, то це сталось між іншим через те, що вояцька служба гетьманських козаків ще залишилась на якийсь час (до 1784 р.), поки бувших гетьманських козаків не повернули в салдацькі **полки карабінерні**. На Слобідчині ж, де козаків зразу повернули в **гусари**, народ був видимо невдоволений переміною і це незадоволення залишило по собі слід в пісні № XXII. (Слобідські козаки в гусарах).

Переглянувши всі ці пісні XVIII ст., каже Драгоманів, слід зауважити, що в них нема й сліду прихильности до Москви й царського уряду, а навпаки, видно досить подрібний показ усього лиха, яке від них спадало на тодішню Україну. Тільки цей показ, каже Драгоманів, ніде не доходить до **коріня справи**: до суті державних порядків російського царства та до поневолення України. Видно, що вже в XVIII. ст. незадоволення українського народу проти московської неволі було тільки **аналітичне** й воно не піднялося до **політичної синтези** навіть на стільки, на скільки воно виявилось раніше проти Польщі. Народ уже не добирався до причини неволі й лиха й не задумувався, якими способами усунути б ці лиха і вірив, що якось „сам Господь сумирить неправду". Дивись про це пісню № XXIII. (Нема в світі правди), що починається словами (варянт 4):

Нема в світі правди!...
Правди не зиськати,
А звикла неправда тепер
правдувати!...

Ми навмисне довше задержались над піснями Ш-го розділу, частини першої „Політичних Пісень Українського Народу XVIII.-XIX. ст., виданих і пояснених Драгомановим, щоби показати читачеві дійсну правдиву історію українського народу під Московщиною, яку він сам нарисував своїми словами у своїх піснях. А що до цих пісень, виданих Драгомановим у Женеві, не кожний може мати тепер доступ, — книга Драгоманова сьогодні рідкість! — тим більша потреба ширше про них згадати нині.

На превеликий жаль, пісень ІІІ-го розділу Частини першої „Політичних Пісень Укр. Народу XVIII-XIX. ст., Драгоманів, дякуючи байдужности земляків, на яку він так дуже нарікав, не вспів уже видати. Це велика шкода, бо з пісень ІІІ-го розділу, каже Драгоманів, кожний міг побачити, що український народ памятає про Запоріжжя зовсім не як про розбішацьке гніздо, навіть не тільки як про вояцьку громаду, а найбільше як про громаду вільну, — що народ і досі майже по всій Україні добре памятає, **хто** (цариця й пани сенатори й генерали!), та **задля чого** (для своєї користи, для забрання українських земель і роскошів!) зруйнували славне Запорожжя. А разом із цим каже Драгоманів, із пісень усіх трьох розділів видно:

а) що український народ і в XVIII. ст., дуже ясно розумів **свою осібність од Москви** — і як осібної породи і як осібної громади — майже так само, як він розумів у XVII. ст. осібність України од Польщі, хоч з Москвою й не ділила його віра так, як ділила вона Україну від Польщі, і

б) що думка про цю осібність України від Польщі й од Москви не щезла з XVIII. ст., в українському селянстві й досі, не дивлячись на те, що вона не піддержувалась осібними державними порядками й не розвивалась письменством на власній народній мові.

Мало того. „Політичні пісні українського народу XVIII. і XIX. ст." видані Драгомановим показують нам не тільки дійсний політичний змисл історії України під Москвою після Переяславського договору і поразки Мазепи під Полтавою, який так фальшувала Москва та її учені (історики й публіцисти) в інтересах панування її над Україною, але дають змогу сучасному неупередженому українському читачеві зробити порівнання між ставом неволі українського народу під Москвою у XVIII. і XIX. ст. і нинішним станом її та дійти до наскрізь обективних висновків.

(Кінець).

ЩО ПИШУТЬ?

МОСКОВСЬКИЙ ЯСИР.

(Лист від українця в Англії до українського священика в Америці, писаний 28 січня 1947.)

II.

„Українську соціяльну державу", з косоокими „українцями" з далекої Азії, переводиться тепер теж і на землях Західної України. Не помогло тим людям, що в початках большевицької влади розібрали чуже майно, бо за кілька років і своє віддали, а десять мільйонів з голоду згинуло. Це робиться не в Московщині, а на нашій цвитучій Україні, де повно хліба, та не для нас, а для Москви.

Найстрашніша зброя, це голод. Хто зазнав голодової муки, такий може зрозуміти, що з людини може зробити голод. Тому й голоду вживає ворог для поневолення й повільного винищування многомільйонового українського народу. Цеї пекольної методи вчепилися всесвітні злочинці, вороги людства.

В році 1941 політично засуджені обрахували, що понад 45,000,000 людей в Советах були „заключені" на: 1) дожиття; 2) довготермінову тюрмі... Літ („строк") не жаліли. Славна „тройка" присуджувала кари безупину, без жадних скрупулів і без намислу. Присуджували понад 5 літ рубежчикам, а таких були десятки тисяч, переважно із Закарпаття, котрі кидали свої милі гори і йшли до Галичини, задурманені пропагандою, що дістануть землю й доми. Всіх засуджувано на „исправительні трудові лагери".

Щодо мене, то в славнім Старобільську візвали мене з тюрми і славна „тройка" — „без разбору й суда" відчитала вирок на 10 літ важких робіт в „испр. труд. легарах", і то без права апеляції. Тут треба згадати, що в Старобільську, в Україні, нас вязнено в двох церквах, у яких вибудувано велике руштування аж до копул й пороблено помости, щоб так примістити тисячі людей. Отець Книш, за те лише, що був ревним душпастирем, теж тільки років „получив".

Однак милостивий Господь в тому саме році, в осені, змилосердився над многими десятками тисяч каторжників із західних земель України і Польщі. Коли німецькі дивізії вдерлися аж під Кремль, нас звільнено. Знову перебули я з о. Книшем в одному лагері 3 тижні. Важко було нам розставатися. Дня 28 вересня 1941 ми розпрощалися, мені видано квиток паперу, із звільненням з каторги, вивезено за кількасті дроти і ми воліклися малими гуртками до далекої стації. Подорож залізницею тривала аж 11 днів, ми добилися до Узбекістану. О. Книш остався, бо не дійшли були ще його документи. Яка доля стрінула його опісля, я не міг дізнатися.

В початках квітня 1942 р. мені Господь допоміг дістатися до Персії, а в місяць пізніше до Палестини. Тут я прожив майже один рік, оглянув святі місця, починаючи від Вифлеєму аж до страшної Голгофти. До сьогодні не можу забути вражінь, які я виніс з цієї країни. Мати Ісуса в чудотворній Єрусалимській Іконі допомогла мені пережити страшну війну і злучила мене з моєю родиною, з жінкою й двома дочками в листопаді 1946 р.

Щоби передати Вам хоч одну соту частину споминів з життя моєї рідні під большевиками, а потім під **німецьким пануванням, дальше** потім на скитальщині, то на це треба б багато днів. Що тоді пережив наш невинний нарід, наша патріотична інтелігенція, духовенство, наша боева молодь, цей цвіт нещасного народу! Сидимо на скитальщині, далеко від рідних, далеко від спроможности читати українські газети й книжки. Мої дочки могли заледви покінчити по одному році студій в Австрії, де їм за часів англійської окупації вдалося дістатися на два семестри університету. З третього семестру, коли ми при помочі Червоного Хреста в Палестині відшукали себе, то впродовж 3 місяців зїхалися в Англії

В Англії відчувається теж руку антихриста. Москва й тут хоче давати розкази, щоб „дисплейсд персонс" запакувати у вагони і відіслати у презенти для могутнього „сонічка", що панує на Сході. Ми йому заколочуємо спокій, і наш „батько" не може спати, як довго ми на світі живемо. Наше положення виглядає на критичне, нема виглядів на вихід з темного закутка. Мама з розпуки плаче, дочки собі. Я потішаю їх як можу, хоч у серці відчуваю те саме, що й вони. Хто то допоможе нам видістатися між свої, хоч би на край світа, коб лише далеко від людського стогону, від пекольної сітеми гніту, терору, кривди, облуди. З дітей могла б ще бути якась користь для суспільности, а так вони знидіють і ніхто не згадає, що путнього вони дали своїй батьківщині.

Відповідь сенаторів і конгресменів.

НА РЕЗОЛЮЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ У ВУНСАКЕТ. Р. АЙ. В СПРАВІ ОБОРОНИ ПРАВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ І СКИТАЛЬНИКІВ.

Старанням Злученого Комітету при українській православній громаді в місті Вунсакет, Р. Ай. влаштовано дня 16. березня Віче в справі оборони прав українського народу та українських скитальників. На вічу, яке було получене з концертом в память Тараса Шевченка, ухвалено відповідні резолюції та вислано на адреси стейтових сенаторів і конгресменів. У відповідь на ці резолюції на адресу о. Петра Білоня наспіло пять листів, два від конгресменів і три від сенаторів.

Сенатор **J. Havard McGrath** в листі з 26-го березня м. і. пише: „...Я маю повну симпатію до українського народу; і я повністю симпатизую з кожним заходом, що був би зроблений з метою дозволити більшу імігцію до нашої країни".

Сенатор **Theodore Francis Green** в листі з 20-го березня м. і. пише:

„Я дякую Вам за повідомлення з 16-го березня, в якому підкреслюється погляд тих, що взяли участь в масовому зібранню в Українській Авдиторії 16-го березня. Я з інтересом прочитав Вашого листа і я прийшов до переконання, що його треба подати до відома департаментові стейту..."

Конгресмен **Aime J. Forand** в листі з 29-го березня, навязуючи до згаданої резолюції української громади у Вунсакет, запевняє теж свою повну симпатію з порушеною там справою.

Конгресмен **John E. Fogarty** в листі (до пані Розалії Б. Вецал) з 20-го березня потверджує одержання резолюції і пише: „...Я запевняю Вас, що робитиму все, що є в моїй силі, щоб допомогти направити несправедливість, яку заподіяно українському народові. Я насамперед погоджуюся з Вашим висловом, що „жодна умова чи договір, чи це зроблений в Ялті, чи де інде, а яка позбавляє людину особистих прав, не може бути важна і не може зобовязувати людей чистого сумління".

Сенатор Т. Ф. Грін дня 2-го квітня пересилає ще копію відповіді діючого секретаря стейту Діна Ачесона на листа сенатора в справі українських скитальників. Повторюючи відомі міжнародні постанови щодо переміщених осіб та згадуючи міжнародні організації для тих справ, секретар Ачесон закінчує свого листа до сенатора ствердженням, що власне від Конгресу залежатиме, чи й наскільки будуть змінені іміграційні закони в Америці і том самим допущення до Америки відповідної кількости українських скитальників.

З МУЗИКИ

КОНЦЕРТ ПРОФ. Р. ПРИДАТКЕВИЧА В ТЕКСАС.

Часопис, що його видає „Морей Стейт Каледж" в Кентоки, де відомий артист-скрипак і композитор, Роман Придаткевич, є професором музики в департаменті штук красних, звідомляє, що проф. Придаткевич вернув з міста Остин, Тексас, де мав концерт в Юніверзіті оф Тексас, дня 16 березня б. р. Акомпаніював йому Сесил Болтин, учитель піяна. У програму входили твори Баха, Дворжака, Равела, а зокрема Українська Рапсодія Придаткевича, Танок Акіменка, Пісня про Америку (Барвінський-Придаткевич) та ще деякі твори цього ж скрипака. По концерті, як пише часопис, влаштовано прийняття проф. Придаткевичові в домі Мисс Джанет Колет, на якому були представники різних кол міста Остин, включно з університетськими професорами і деканом департаменту штук красних.

Концерт цей був дуже успішним. Часопис пише, що проф. Придаткевич вернув дуже вдоволеним, кажучи, що Тексас з безмежними степами нагадує йому його рідну Україну. Часопис теж заповів новий концерт проф. Придаткевича.

Цікаве й те, що навіть у цьому далекому Тексас, в Остин, знайшовся українець, і то ще такий, що вчився колись в проф. Придаткевича. Це лікар д-р Роман Березович, що прибув з Европи до Америки тому десять років.

КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ М. ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Канадійський „Новий Шлях" помістив на цілу сторону оголошення про „Великий Концерт" у честь „великого сучасного композитора Михайла Гайворонського", який влаштовує 27 квітня б. р. Відділ Комітету Українців Канади в Реджайні, Саскачеван. Програма концерту, як заповіджено, зложена виключно з творів Ювилята.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН (САВТ), Н. Й.

Коляда на скитальників.

Ще під час Різдва переведено в нас коляду на скитальників, старанням місцевого У. А. Допомог. Комітету. Колядувати ходили: Марія Демидчук і Юлія Свідерська, а Яків Либа дав свій автомобіль одного вечера. Заколядовано $100, а коляду зложили: по $5: І. Гулей, І. Заборський, С. Цимбало, Я. Либа, п-ні Валігунда, К. Беркий, С. Беркий, А. Курило; по $3: А. Данильчук, О. Данилюк, А. Томашевська, М. Кукудис, П. Рибка; по $2: М. Рутецька, М. Рибак, П. Беркий, О. Василишин, Пірожок, П. Бабухівський, П. Федишин, Г. Кавара, П. Кучер, Кіндратюк, І. Ластовецький, Й. Зволінський, Н. Ганчарук, Ф. Дацко, М. Могол; по $1: С. Купчак, Звурдловський о. Д. Гуша, Олійник, Олексюк, С. Демидчук, М. Петренко, Н. Н., І. Дуда і М. Кашуба. Гроші в сумі $100 доручено Допомоговому Комітетові в часі зїзду дня 23 лютого 1947 р., в Пен. Готелі в Ню Йорку.

М. Д.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Замість вінка на могилу, жертва на скитальників.

Дня 8 квітня помер Григорій Романків, який перед своєю смертю заявив, що не бажає собі квітів на похороні. Тому дружина покійного, Марта Романків, та його син Данило замість вінка на могилу покійного зложили жертву 25 долярів на скитальників.

Гроші вислано до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

Ю. Баранюк.

—o—

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Як молодь святкувала свято в честь Шевченка?

Нарікання на брак заінтересування нашої молоді українськими справами не відносяться до нашої бостонської громади, бо тут діла показують що інше. Наша молодь буває в своїй українській церкві, а має теж окреме молодече товариство Юкрейнієн Сивик Організейшен, заложене перед кількома роками за почином інженера Андрія Прухницького. Тепер це товариство скріпилося новими членами - ветеранами і воно уладжує різні імпрези. Має свій хор під управою молодого Мирослава Желехівського, студента Бостонської Музичної Консерваторії. Хор виступав уже на радіопрограмі на Різдвяні Свята з українськими колядами.

Ця молодеча організація улаштувала концерт у честь Тараса Шевченка дня 8 березня у великій театральній салі міста. Салю виповнили люди з Бостону й подальших громад з стейту Масачусетс і Ровд Айленд, а навіть і з Ню Гемпшир. Тому, що хор назвав себе „Кобзарями" то й концерт був уладжений цими „Кобзарями". Видрукована по англійськи програма концерту зазначувала, що концерт обіймає 8 точок в першій частині, а 10 точок у другій частині. Була це низка пісень різнородних композиторів, получена з танцями.

Хор був вбраний в українські строї і його виступ був получений з різними ефектовними рухами. У першій частині відспівано „Журавлі" в укладі О. Кошиця, „Козак відїзджає" М. Гайворонського із сольоспівом М. Яроша; „Коломийку" О. Кошиця, а соло з „Гайдамаків" М. Лисенка відспівав самий диригент М. Желехівський. Потім ще „Козаки в поході" О. Кошиця і „Коваль" укл. М. Гайворонського, а на кінці танок „Козацький Герць", укладу В. Авраменка. У другій частині були такі точки: „Вечірний Дзвін", М. Давиденка, — сольоспів Йосифа Харини, при, супроводі хору. Це була чудова комбінація. Потім ішли точки: „Хто чув, хто бачив" комп. М. Гайворонського; „Почаївська Богоматір" М. Леонтовича — солісти: М. Желехівський і Й. Харина. Співали так гарно, що мусіли повторити. „Верховина" М. Лисенка й „Музичний Інтерлюд" — фортепіянове сольо пані Ірини Каназавич. „Аркан", укладу В. Авраменка відтанцювали члени хору, „Чумак", сольо, відтанцював Іван Желехівський. Потім ще „Реве та стогне", поема Шевченка. Кожна точка була виконана знаменито.

Святочну промову виголосив предсідник організації інж. А. Прухницький. Він розуміє Шевченка, і це зрозуміння передав публиці, яка слухала молодого промовця з великим заінтересуванням.

На кінець хор відспівав „Заповіт" Шевченка.

Загальна оцінка така: Кожна точка була виконана старанно, бо підготови до концерту йшли довший час. Пізнати було працю диригента й хористів. До танців приграваіа музика складена з трьох музикантів: Ірина Каназавич, О. Христинич, О. Галатин. Публика вміла оцінити цю працю належно. Молодь, що виконувала програму, чується теж вдоволена осягом і рішила працювати дальше для втримання життя в українській громаді.

М. Давискиба.

—o—

ДІТРОЙТ, МИШ.

Звіт з річних зборів У. А. Федерації стейту Мишиген.

Річні збори цеї організації відбулися 18 лютого при вулиці Грейлинг. Прибуло 40 делегатів. Збори отворив голова О. Штик, до переведення їх вибрано предсідником В. Соболя, а до комісії ввійшли Дзюрчак, Лукавий і Прокопович.

Із звіту голови ми довідалися, що минулого року Федерація відбула дві важні імпрези, а це Шевченківське свято і 20-Літній ювилей хору „Думка". Федерація брала участь в кампанії на фонд Ам. Червоного Хреста і для цієї справи найбільше прислужилася пані Прокопович. У справі допомоги для скитальників вислано пропамятне письмо до уряду і прийшла відти гарна відповідь. Переведено теж демонстрацію проти пропаганди Москви. Загальним змаганням Федерації було втримання гармонії між усіми товариствами.

Секретар В. Цимбаліст виконав точно свої обовязки, а попри те працював у різних комітетах. Фін. секретар Ґабода не являвся на зібраннях. Касієр В. Довгань виповнював обовязки дбайливо. Касовий звіт такий: З переносу з 1945 р. осталося $200.90, а в 1946 р. прийшло $807.77, разом $1,008.-67. Розходів було $516.50, осталося в касі $592.17. Ювилей хору „Думка" приніс чистого доходу $804.24. Контрольори, Й. Крупка і Машталір, найшли все у взірцевім ладі.

Крім звітів обговорено ще збирання фондів для місцевих організацій, як от Червоний Хрест, „Вор Чест", та будова осередка всіх національностей. Лазечко домагався, щоб усі такі збірки були записані в наших книжках для історії. Дячун і Шустакевич піддали думку, щоб ціла наша праця в чисто американських установах була зарекордована у книжках. Всі звіти прийнято, і приступлено до вибору уряду.

Вибрані: О. Штик, голова, М. Чемний, заступник; М. Прокопович, заступниця; М. Ясінська, рек. секр.; П. Кошіль, фін. секр.; В. Довгань, кас. Контрольна Комісія: Зазечко, Українець, Набоженко. Радні: С. Кунька, В. Соболь, Е. Гузар, М. Ковальчук, Е. Кахній, Ґава, Т. Довгань, П. Буздол, В. Цимбаліст.

З вільних справ: П. Довгань в імени адв. Панчука предложив листа від секретаря стейту. Потім рішено вислати делегата на зїзд У. А. Допомогового Комітету до Ню Йорку на 22-23 лютого. Вибраний П. Кунька. О. Штик пригадав Шевченкове свято, яке назначене на 16 березня в Народнім Домі. По кискусії, в якій забирали голос майже всі делегати, закінчено збори.

М. Ясінська, секретарка.

Радіо-висилання до Росії.

Уряд Злучених Держав все тримається політики заохочування інформаційних та культурних звязків з іншими країнами на основі взаємности. Найкращим способом комунікації є через радіо, по коротких хвилях. Це признають багато урядів, в тім числі і наш. В часі війни Офис Военних Інфорацій робив що дня передачі на сорока мовах до народів цілого світу. Ішли вони під назвою „Голос Злучених Держав Америки". В перший рік по війні ці міжнародні передачі перейшли до департаменту державних справ. В загальнім по-военнім скороченні радіо-передачі було зменшено до 18 мов. Але за минулий рік знова додано кілька мов. 17 лютого б. р. було додано 25-ту мову, коли відділ заграничних передач при департаменті державних справ розпочав зрештою щоденні висилання російською мовою до людей Московсько-Ленінградського району в СССР. Можна сподіватися, що з поширенням діяльности департаменту державних справ в цій ділянці, американський „голос" дійде також до інших народів Советського Союзу — до українців, білорусів, грузинів, вірменів, татарів та інших.

Ця спроба — дати можливість деяким людям в Советськім Союзі почути „голос" Америки — викликала велике зацікавлення. Нюйорські часописи багато писали про те, бо передачі робилися з Ню Йорку. Ню Йорк Таймс помістив цілий переклад висилання. Як заявив анонсер, „Голос Злучених Держав Америки" є частиною інформаційної служби, призначеної на те, аби познайомити світ з Америкою та американським народом. Секретар державних справ Джордж Маршал, на своїй першій, офіційній, пресовій конференції, сказав, що Злучені Держави будуть старатися, шляхом радія, подавати народам світу чисту, непідроблену правду. Секретар державних справ підкреслив, що в той спосіб Америка буде надалі поширювати фактичні вісти, перевіряючи їх якнайкраще. В звязку з тим, амбасадор Злучених Держав до Росії, генерал Волтер Бедел Смит, висловив надію, що ці висилання поможуть поширити основу до порозуміння та приязни поміж російським та американським народами. Сьогодня, в цю годину, ,Голос Злучених Держав Америки' починає свої висилання..."

„Ця година" — була перша пополудні в Ню Йорку та девята пополудні в Москві. Програма тягнеться одну годину, сім днів на тиждень.

Перше висилання почалося з огляду світових новин. Далі пояснення взаємовідносин поміж федеральним урядом та стейтовими. Було заповіджено, що то була перша з наміченої серії розмов про структуру американського уряду. Після того кілька музикальних точок — кавбойських пісень та деяких модерних композицій на західні теми. Потім — наукова частина, говорили про нові хемикалії для лікування „гей фівер", астми та красухи, а також про особливі проміння при фотографуванні. Перед закінченням — знаменита пісня Кол Портера, „Ніч і День". На закінчення повторено світові новини.

Критику — як з американської амбасади в Москві, так і від деяких росіян — принято під увагу. Рішено подавати більше світових новин, скоротити „розмови" та висилати модерну музику.

Російська секція радіо-висилання при департаменті державних справ покищо має 12 сталих робітників — всі американські громадяни. На чолі — Чарл В. Тайер, як спеціяльний дорадник. Він є ветераном заграничної служби в Злучених Державах. Був з американською амбасадою в Москві сім років; також в Англії, Німеччині, Ірані, Афганістані та в інших країнах. За війни був на чолі мілітарної місії Злучених Держав в Югославії та був спеціяльним дорадником у генерала Марка Кларка в Австрії. Пізніше був цивільним членом спільної Совєто-Американської комісії для встановлення корейського уряду. Никола Набоков є головним редактором Російської Секції. Він був у штабі Союзного Мілітарного Уряду в Німеччині. Був професором філософії в Ст. Джон Каледж, в Анаполис, в стейті Мериленд. Він є також признаним музичним композитором.

Не має покищо можливости сказати скільки людей слухає тих передач, але як подають часописи, ті що слухають, ставляться до них „безперечно прихильно".

Загальна Рада — ФЛІС.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 1584. Ворог в огні.

Вирятувані від череди слонів, Анна й Тарзан злізли з дерева.

„Ось огонь шаліє долиною", сказав Тарзан. Ці пігмеї ніколи не зможуть втечи перед ним. Зажди тут! — наказав Тарзан.

Звинувши в кульку линву, якою була звязана Анна, Тарзан пігнав до села пігмеїв.

Далеко в долині пігмеї бігли серед переполоху. Одначе огонь постійно зближався до них, а попри них ступав Стренґ.

ПОШУКУЮТЬ

ІРИНА КУЦЬ із села Коршмина, пов. Рава Руська, шукає ІВАНА ПРИСТУПУ, також із села Коршмина. Хто про него знає, або він сам, най пише:

K. RADZIEWICZ
176 Pavonia Ave., Jersey City 2, N. J.

Пошукую свого брата МИХАЙЛА ЗАГОРОЙКА, котрий жив у Ню Йорку; останній лист від нього я отримав вже рік тому і тоді подав адресу: 83 Bawery St., і від тоді немаю жадної вістки від нього. Пошукую у важній родинній справі. Голоситися:

MYRON ZAHOROIKO
927 Ridge St., West Easton, Pa.

ВАСИЛЬ КУЗЬМИЧ пошукує свого вуйка МИКОЛУ ВОВК із Сільця, пов. Станиславів. Моя адреса:

WASYL KUSMYCH,
D. P. Camp 515, D. P. Assembly Centre 1116,
B. A. O. R. via Great Britain.